

**PROGRAM WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNY
W BURSIE SZKÓŁ ARTYSTYCZNYCH W ŁODZI
OBOWIĄZUJĄCY W ROKU SZKOLNYM 2022/2023**

Podstawy prawne:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.);
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526);
- 3) Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 2215);
- 4) Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r., poz. 910 ze zm.);
- 5) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 2277);
- 6) Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 852 ze zm.);
- 7) Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 2182 ze zm.);
- 8) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 1449);
- 9) Kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2022/2023;
- 10) Priorytety Centrum Edukacji Artystycznej na rok 2022/2023;
- 11) Statut Bursy Szkół Artystycznych w Łodzi.

I. WPROWADZENIE

Wychowanie jest procesem wspomagania człowieka w rozwoju, ukierunkowanym na osiągnięcie pełni dojrzałości fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej. Dojrzałość fizyczną należy rozumieć jako prowadzenie zdrowego stylu życia, dojrzałość psychiczną – jako ponoszenie odpowiedzialności za siebie i współodpowiedzialności za innych oraz otaczający świat, dojrzałość społeczną – jako konstruktywne pełnienie ról społecznych, a dojrzałość duchową – jako posiadanie konstruktywnego systemu wartości oraz poczucia sensu życia i istnienia człowieka.

Profilaktyka to proces wspomagania człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, a także ograniczenie i likwidowanie czynników blokujących i zaburzających zdrowe życie. Profilaktyka winna wspomagać proces wychowania, a wychowanie tworzy integralną całość z wiedzą i kreowaniem umiejętności, poprzez które formuje się osobowość młodego człowieka. Nie wolno ich rozdzielać, gdyż wychowanie musi posiłkować się wiedzą, w której zapisane

jest doświadczenie. Profilaktyka jest zatem działaniem koniecznym, gdyż bez niej Bursa Szkół Artystycznych w Łodzi, zwana dalej bursą, może stać się środowiskiem niebezpiecznym dla wychowanków, a często także niebezpiecznym środowiskiem pracy dla jej pracowników. Akceptacji profilaktyki powinna jednak towarzyszyć świadomość jej uwarunkowań. Generalnie przyjmujemy, że wprowadzanie działań profilaktycznych jest uzasadnione dwoma czynnikami:

- 1) świadomością niepowodzeń w realizacji zaplanowanych działań wychowawczych, potwierdzonych w badaniach ewaluacyjnych;
- 2) wiedzą na temat zagrożeń dla prawidłowego rozwoju wychowanków, tkwiących zarówno w środowisku bursy, jak i środowisku lokalnym.

Wychowanie i profilaktyka są ukierunkowane na różne cele: wychowanie służy wspieraniu wychowanka w rozwoju, zaś profilaktyka to interwencja kompensująca niedostatki wychowania. Najważniejsze jednak wydaje się to, co łączy wychowanie i profilaktykę – jest to aspekt wartości i norm, w nawiązaniu do których są prowadzone działania. To dzięki urzeczywistnieniu wartości i norm wychowanek bursy zyskuje spójne środowisko wychowawcze, to dzięki nim nauczyciele wychowawcy mogą współpracować (mimo że preferują różne metody oddziaływań), wreszcie to w świetle wartości i norm życie człowieka oraz funkcjonowanie społeczeństwa stają się dla wychowanka zrozumiałe.

Program Wychowawczo – Profilaktyczny realizowany w bursie, zwany dalej programem, został opracowany z uwzględnieniem hierarchii wartości przyjętej przez radę pedagogiczną oraz samorząd wychowanków i jest dostosowany zarówno do potrzeb rozwojowych młodych ludzi, jak i do potrzeb środowiska lokalnego. Obejmuje treści i działania o charakterze wychowawczym i profilaktycznym, które są spójne ze statutem bursy. Program określa sposób realizacji zadań wychowawczych zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, uwzględniając kierunki i formy oddziaływań wychowawczych, których uzupełnieniem są działania profilaktyczne skierowane do wychowanków, rodziców (prawnych opiekunów) i nauczycieli wychowawców.

Program uwzględnia diagnozę potrzeb, oczekiwań oraz problemów występujących wśród wychowanków bursy i jest przeznaczony do realizacji przez nauczycieli wychowawców we współpracy z pozostałymi pracownikami placówki oraz z rodzicami (prawnymi opiekunami), a także ze środowiskiem lokalnym. Diagnoza jest przeprowadzana w każdym roku szkolnym i stanowi załącznik nr 1 do niniejszego programu. Wnioski z diagnozy są uwzględniane w Planie działań wychowawczo – profilaktycznych do realizacji na każdy rok szkolny, stanowiącym załącznik do niniejszego programu.

Podstawowym celem działań określonych w programie jest wspieranie wychowanków we wszechstronnym rozwoju oraz zapobieganie zachowaniom problemowym i ryzykownym. Najważniejsze zasady określone w programie obejmują:

- 1) powszechną znajomość założeń programu przez wychowanków, rodziców (prawnych opiekunów) oraz wszystkich pracowników bursy;
- 2) zaangażowanie wszystkich podmiotów bursy we współpracę w realizacji zadań zawartych w programie;

- 3) respektowanie praw wszystkich członków społeczności oraz kompetencji organów bursy (dyrektor bursy, rada pedagogiczna, samorząd wychowanków);
- 4) współdziałanie ze środowiskiem zewnętrznym bursy (np. udział instytucji/organizacji wspierających działalność wychowawczą i profilaktyczną placówki);
- 5) współodpowiedzialność za efekty realizacji programu.

II. MISJA BURSY

„W wychowaniu chodzi o to,

ażeby człowiek stawał się coraz bardziej człowiekiem ...

Ażeby umiał bardziej być nie tylko z drugimi, ale i dla drugich.”

Jan Paweł II

Chcemy wychować ludzi młodych odpowiedzialnych za siebie i za innych członków społeczności oraz wyposażyć ich w taką wiedzę, umiejętności i kompetencje, aby w przyszłości stali się świadomymi, kreatywnymi i wrażliwymi członkami społeczności, w której funkcjonują.

Misją bursy jest wychowywanie młodzieży w duchu wartości i w poczuciu odpowiedzialności, miłości do ojczyzny oraz w poszanowaniu dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata.

Realizując misję:

- 1) opieramy działalność na systemie wartości, takim jak: dobro, prawda i piękno, ucząc szacunku, tolerancji i otwartości na drugiego człowieka, uwrażliwiamy na potrzeby innych ludzi;
- 2) tworzymy życzliwą i rodzinną atmosferę opartą na wzajemnym szacunku, tolerancji, pozytywnej samoocenie wychowanków i pracowników;
- 3) zapewniamy wychowankom opiekę i serdeczną atmosferę oraz uczymy dbania o bezpieczeństwo własne i innych, a także respektowania norm społecznych;
- 4) przygotowujemy wychowanka do życia w grupie, rodzinie i społeczeństwie, kształtując umiejętność prezentowania postawy tolerancji i dialogu;
- 5) wychowujemy w duchu patriotyzmu – przybliżamy historię naszej ojczyzny, tradycję i kulturę narodową, kształtując poczucie własnej tożsamości i poszanowanie dziedzictwa kulturowego;
- 6) zapewniamy wszechstronny rozwój intelektualny – dajemy równe szanse w zdobywaniu wiedzy wszystkim wychowankom, wspieramy w rozwijaniu uzdolnień i umiejętności, które posłużą do lepszej przyszłości;
- 7) propagujemy zdrowy styl życia – walczymy z nałogami, zachęcamy do uprawiania sportu i turystyki, umożliwiamy aktywne spędzanie czasu wolnego;
- 8) kształtujemy wrażliwość estetyczną i artystyczną – umożliwiamy wychowankom rozwój talentów oraz ich indywidualnych zainteresowań, organizując różnorodne formy zajęć;

- 9) stosujemy metody aktywizujące wychowanka do działania, wzmacniając pogląd, że kształcenie i wychowanie jest procesem trwającym całe życie;
- 10) jesteśmy otwarci na szeroką współpracę z rodzicami (prawnymi opiekunami) i najbliższym środowiskiem;
- 11) wspieramy rozwój samorządności wychowanków;
- 12) pogłębiaamy wiedzę o własnym regionie i współuczestniczymy w pielęgnowaniu jego tradycji;
- 13) współdziałamy z instytucjami wspierającymi działalność bursy;
- 14) zapewniamy wykwalifikowaną i ustawicznie doskonalącą się kadrę pedagogiczną.

III. ZAŁOŻENIA I STANDARDY JAKOŚCI PROGRAMU WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEGO

Zakładamy, że w wyniku systematycznych, skorelowanych i spójnych oddziaływań wychowawczo – profilaktycznych uda się nam przygotować wychowanków do zgodnego współżycia z ludźmi. Będziemy dążyć do tego, aby wychowankowie bursy byli: kulturalni, uczciwi, odpowiedzialni, kreatywni, przedsiębiorczy, komunikatywni, wytrwali, wrażliwi na krzywdę innych, aby nie stosowali przemocy słownej, fizycznej i psychicznej. Ważne jest też, aby wychowankowie przestrzegali zasad zdrowego stylu życia, nie ulegali nałogom, kształtowali postawy obywatelskie, postawy poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także postawy poszanowania dla innych kultur i tradycji, pogłębiali świadomość ekologiczną, poznawali dziedzictwo kulturowe naszego narodu, Europy i świata oraz rozwijali swoje zainteresowania i pasje.

Standardy jakości programu:

1. Program jest dostosowany do potrzeb i problemów jego odbiorców.
2. Program uwzględnia wymagania opisane w podstawie programowej oraz prawidłowości rozwoju i specyfikę zmian zachodzących w danym okresie życia.
3. Nauczyciele wychowawcy posiadają odpowiednią wiedzę psychologiczno – pedagogiczną ułatwiającą realizację zadań programu.
4. Wychowankowie mają poczucie bezpieczeństwa, respektuje się ich podmiotowość w działaniach wychowawczych.
5. Realizatorzy programu sami spełniają wymagania standardów zachowań i oczekiwania rodziców (prawnych opiekunów).
6. Program zakłada stosowanie metod aktywizujących, elementów pedagogiki zabawy, odnoszenia się do osobistych doświadczeń.
7. Program podlega ewaluacji.

IV. SYLWETKA ABSOLWENTA BURSY

W pracy wychowawczo – opiekuńczej opieramy się na zasadach partnerstwa, stwarzamy sprzyjającą atmosferę pracy, dostrzegamy wartość każdego człowieka, kierujemy się wyznawanymi wartościami oraz poszanowaniem praw i godności człowieka. Przekazujemy wiedzę i kształtujemy umiejętności, rozwijamy zainteresowania, talenty, zdolności

wychowanków, zapewniając różnorodne formy spędzania czasu wolnego. Celem naszych działań jest kształtowanie człowieka aktywnego, odpowiedzialnego, otwartego i wrażliwego na potrzeby drugiego człowieka, kulturalnego, twórczego, znającego zarówno swoje prawa, jak i obowiązki.

Działania zawarte w programie zmierzają do ukształtowania takiego modelu absolwenta, który niezależnie od indywidualnych cech osobowości, predyspozycji i talentów będzie wyposażony w zespół cech uniwersalnych, warunkujących właściwe funkcjonowanie we współczesnym świecie.

Sfera intelektualna:

- 1) planuje działania i przewiduje ich efekty;
- 2) jest dociekliwy, korzysta z różnych źródeł informacji;
- 3) potrafi twórczo myśleć;
- 4) zna i rozwija swoje talenty, możliwości i zainteresowania;
- 5) umie organizować pracę własną, grupową i zespołową.

Sfera zdrowotna:

- 1) dba o zdrowie swoje i swoich rówieśników;
- 2) potrafi dbać o środowisko przyrodnicze;
- 3) aktywnie spędza wolny czas;
- 4) zna zagrożenia związane z nałogami i uzależnieniami, w tym niebezpieczeństwa wynikające z korzystania z technologii informacyjno – komunikacyjnej;
- 5) zna informacje dotyczące narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów;
- 6) przestrzega zasad higieny osobistej i higieny pracy.

Sfera emocjonalna:

- 1) potrafi dokonać samooceny;
- 2) poszukuje dobra, prawdy i piękna w świecie;
- 3) stara się akceptować siebie;
- 4) potrafi sobie radzić w sytuacjach trudnych;
- 5) zna i przestrzega zasady moralne;
- 6) zna swoje prawa i potrafi z nich korzystać;
- 7) potrafi określać i wyrażać w sposób asertywny swoje emocje.

Sfera społeczna:

- 1) identyfikuje się w działaniu zarówno ze społecznością bursy, jak i lokalną;
- 2) potrafi przyjąć odpowiedzialność za powierzone zadania i swoje czyny;
- 3) zna region i kultywuje tradycje narodowe oraz rodzinne;
- 4) dostrzega potrzeby własne i innych ludzi;
- 5) jest tolerancyjny;
- 6) umie właściwie funkcjonować w grupie społecznej, ma poczucie przynależności do niej i łączy go z grupą więzi koleżeństwa i przyjaźni;
- 7) potrafi komunikować się z rówieśnikami i dorosłymi.

Sfera duchowa:

- 1) ma poczucie własnej wartości;

- 2) zna hierarchię wartości i potrafi wymienić czynniki, które je kształtują;
- 3) dba o własny rozwój duchowy, jest wrażliwy na piękno, szanuje dorobek ludzkości w dziedzinie kultury i sztuki.

V. CELE OGÓLNE

– w pracy wychowawczej:

- 1) wspomaganie rozwoju wychowanków w sferze fizycznej, psychicznej, społecznej i aksjologicznej emocjonalnej, społecznej i duchowej;
- 2) wzmacnianie poczucia własnej wartości wychowanków, podkreślanie pozytywnych doświadczeń życiowych, pomagających młodym ludziom ukształtować pozytywną tożsamość;
- 3) przygotowanie wychowanków do prawidłowego funkcjonowania w grupie społecznej (bursie, grupie);
- 4) wzbudzanie poczucia przynależności do grupy;
- 5) rozbudzanie poczucia własnej wartości, wiary we własne siły i możliwości;
- 6) wspieranie aktywności i inicjatyw, w tym samorządności i wolontariatu;
- 7) budowanie poczucia tożsamości regionalnej i narodowej;
- 8) przeciwdziałanie przemocy, agresji i uzależnieniom oraz zachowaniom ryzykownym;
- 9) troska o szeroko pojęte bezpieczeństwo podopiecznych, nauczycieli i rodziców;
- 10) tworzenie zdrowego, bezpiecznego i przyjaznego środowiska bursy.

– w pracy profilaktycznej:

- 1) zapoznanie z normami zachowania obowiązującymi w bursie;
- 2) znajomość zasad ruchu drogowego – bezpieczeństwo w drodze do szkoły, podczas wyjazdów do domów, poruszaniu się po mieście;
- 3) promowanie zdrowego stylu życia;
- 4) kształtowanie nawyków prozdrowotnych;
- 5) rozpoznawanie sytuacji i zachowań ryzykownych, w tym korzystanie ze środków psychoaktywnych (lekarstw bez wskazań lekarskich, papierosów, alkoholu i narkotyków);
- 6) eliminowanie z życia w bursie agresji i przemocy rówieśniczej;
- 7) uświadomienie niebezpieczeństw związanych z nadużywaniem komputera, Internetu, telefonów komórkowych i telewizji;
- 8) uczenie sposobów wyrażania własnych emocji i radzenia sobie ze stresem.

VI. CELE SZCZEGÓŁOWE

Obszar: **Zdrowie (edukacja zdrowotna)**

- 1) kształtowanie umiejętności podejmowania i realizacji zachowań prozdrowotnych;
- 2) uświadomienie wychowankom zależności pomiędzy odpowiednim stylem życia a zdrowiem.

Obszar: **Relacje (kształtowanie postaw społecznych)**

- 1) integrowanie wychowanków;

- 2) respektowanie obowiązujących norm społecznych i wartości;
- 3) rozwijanie postaw prospołecznych i działań w zakresie samorządności i wolontariatu.

Obszar: **Kultura (wartości, normy, wzory zachowań)**

- 1) upowszechnienie wiedzy na temat obowiązujących w bursie zasad zachowania;
- 2) kształtowanie pozytywnego obrazu własnej osoby;
- 3) kształtowanie umiejętności dokonywania samooceny;
- 4) kształtowanie potrzeby uczestnictwa w kulturze.

Obszar: **Bezpieczeństwo (profilaktyka zachowań ryzykownych/problemowych)**

- 1) uzmysłowienie zagrożeń wynikających z rozwoju cywilizacji i niezdrowego stylu życia;
- 2) dostarczanie informacji o alkoholu, narkotykach, dopalaczach oraz zagrożeniach towarzyszących ich zażywaniu;
- 3) umożliwienie wczesnego rozpoznania zagrożeń;
- 4) kształtowanie i wzmacnianie norm przeciwnych używaniu wszelkich środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych;

VII. STRUKTURA ODDZIAŁYWAŃ WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNYCH

Działalność wychowawcza w bursie polega na prowadzeniu działań promujących, szeroko pojęte zdrowie, które wspomagają wychowanków w ich rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w następujących sferach:

- 1) fizycznej – ukierunkowanej na zdobycie przez wychowanków wiedzy i umiejętności pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych;
- 2) psychicznej – ukierunkowanej na zbudowanie równowagi i harmonii psychicznej, osiągnięcie właściwego stosunku do świata, poczucia siły, chęci do życia i witalności, ukształtowanie postaw sprzyjających rozwijaniu własnego potencjału kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi wychowanków, zdrowiu i dobrej kondycji psychicznej;
- 3) społecznej – ukierunkowanej na kształtowanie postawy otwartości w życiu społecznym, opartej na umiejętności samodzielnej analizy wzorów i norm społecznych oraz dokonywania wyborów, a także doskonaleniu umiejętności wypełniania ról społecznych;
- 4) aksjologicznej – ukierunkowanej na zdobycie konstruktywnego i stabilnego systemu wartości, w tym docenienie znaczenia zdrowia oraz poczucia sensu istnienia.

Działalność wychowawcza obejmuje w szczególności:

- 1) współdziałanie całej społeczności bursy na rzecz kształtowania u wychowanków wiedzy, umiejętności i postaw określonych w sylwetce absolwenta;
- 2) kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie i odpowiedzialność za własny rozwój należą do jednych z najważniejszych wartości w życiu, a decyzje w tym zakresie podejmowane są w poczuciu odpowiedzialności za siebie i innych;

- 3) współpracę z rodzicami wychowanków w celu budowania spójnego systemu wartości oraz kształtowania postaw prozdrowotnych i promowania zdrowego stylu życia oraz zachowań proekologicznych;
- 4) wzmacnianie wśród wychowanków więzi z bursą oraz społecznością lokalną;
- 5) kształtowanie przyjaznego klimatu w placówce, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz relacji wychowanków i nauczycieli wychowawców, a także nauczycieli wychowawców i rodziców (prawnych opiekunów), w tym wzmacnianie więzi z rówieśnikami oraz nauczycielami wychowawcami;
- 6) wzmacnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli wychowawców oraz rodziców (prawnych opiekunów);
- 7) kształtowanie u wychowanków postaw prospołecznych, w tym poprzez możliwość udziału w działaniach z zakresu wolontariatu, sprzyjających aktywnemu ich udziału w życiu społecznym.

Działalność edukacyjna polega na stałym poszerzaniu i ugruntowywaniu wiedzy i umiejętności wychowanków, ich rodziców (prawnych opiekunów), nauczycieli wychowawców z zakresu promocji zdrowia i zdrowego stylu życia.

Działalność edukacyjna obejmuje w szczególności:

- 1) poszerzenie wiedzy wychowanków, ich rodziców (prawnych opiekunów), nauczycieli wychowawców na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, a także suplementów diet i leków w celach innych niż medyczne oraz postępowania w tego typu przypadkach;
- 2) rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych wychowanków;
- 3) kształtowanie u wychowanków umiejętności życiowych, w szczególności samokontroli, radzenia sobie ze stresem, rozpoznawania i wyrażania własnych emocji;
- 4) kształtowanie krytycznego myślenia i wspomaganie wychowanków w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu;
- 5) prowadzenie wewnątrzszkolnego doskonalenia kompetencji nauczycieli wychowawców w zakresie rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych oraz podejmowania szkolnej interwencji profilaktycznej;
- 6) doskonalenie kompetencji nauczycieli wychowawców w zakresie profilaktyki używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, norm rozwojowych i zaburzeń zdrowia psychicznego wieku rozwojowego.

Działalność informacyjna polega na dostarczaniu rzetelnych i aktualnych informacji, dostosowanych do wieku oraz możliwości psychofizycznych odbiorców, na temat zagrożeń

i rozwiązywania problemów związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych skierowanych do wychowanków oraz ich rodziców (prawnych opiekunów), a także do nauczycieli wychowawców oraz innych pracowników bursy.

Działalność informacyjna obejmuje w szczególności:

- 1) dostarczenie aktualnych informacji nauczycielom wychowawcom i rodzicom (prawnym opiekunom) na temat skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych i innych zagrożeń cywilizacyjnych;
- 2) udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej wychowankom, ich rodzicom (prawnym opiekunom) w przypadku używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych;
- 3) przekazanie informacji wychowankom, ich rodzicom (prawnym opiekunom) oraz nauczycielom wychowawcom na temat konsekwencji prawnych związanych z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- 4) informowanie wychowanków oraz ich rodziców (prawnych opiekunów) o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli wychowawców oraz o metodach współpracy bursy z policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią;
- 5) udostępnianie informatorów, książek, pozycji edukacyjnych związanych z zagadnieniami określonymi w programie wychowawczo – profilaktycznym;
- 6) udzielanie porad i konsultacji w sytuacjach dotyczących potrzeb rozwojowych wychowanków;
- 7) podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych we współpracy z policją, poradniami specjalistycznymi, organizacjami społecznymi;
- 8) prowadzenie działań wychowawczych i zapobiegawczych uwzględniających systematyczne prowadzenie edukacji profilaktycznej, współpracę z rodzicami (prawnymi opiekunami), wspieranie wychowanków w sytuacjach trudnych, motywowanie do podejmowania różnych form aktywności, wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli wychowawców w zakresie profilaktyki oraz sposobu podejmowania wczesnej interwencji.

Działalność profilaktyczna polega na realizowaniu działań z zakresu profilaktyki:

- 1) uniwersalnej – polegającej na wspieraniu wszystkich wychowanków w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowaniu działań, których celem jest ograniczanie zachowań ryzykownych niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich środków odurzających i substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych;

- 2) selektywnej – polegającej na wspieranie wychowanków, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na rozwój zachowań ryzykownych;
- 3) wskazującej – polegającej na wspieraniu uczniów, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków i substancji lub występowania innych zachowań ryzykownych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia.

Działalność profilaktyczna obejmuje w szczególności:

- 1) realizowanie dla wychowanków oraz ich rodziców (prawnych opiekunów) programów profilaktycznych i programów dotyczących promocji zdrowia psychicznego dostosowanych do potrzeb indywidualnych/grupowych oraz celów profilaktycznych rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji, o którym mowa w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii;
- 2) przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia jako alternatywnej pozytywnej formy działalności zaspakajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzebę podniesienia samooceny, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej;
- 3) kształtowanie i wzmacnianie norm przeciwnych używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, a także norm przeciwnych podejmowaniu innych zachowań ryzykownych;
- 4) doskonalenie zawodowe nauczycieli wychowawców w zakresie realizacji interwencji profilaktycznej w przypadku podejmowania przez wychowanków zachowań ryzykownych.

VIII. UCZESTNICZY PROGRAMU WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEGO

1. Dyrektor bursy:

- 1) sprawuje opiekę nad wychowankami;
- 2) stwarza warunki do realizacji procesu wychowawczego w bursie oraz do harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne;
- 3) dba o prawidłowy poziom pracy wychowawczej i opiekuńczej bursy;
- 4) inspirowanie nauczycieli wychowawców do poprawy istniejących lub wdrożenia nowych rozwiązań w procesie wychowawczo – opiekuńczym;
- 5) stwarza warunki do działania w bursie wolontariuszy;
- 6) wspomaga nauczycieli wychowawców w realizacji zadań, efektywnie współpracując z nauczycielami wychowawcami i samorządem wychowanków,
- 7) nadzoruje zgodność działania bursy ze statutem oraz innymi dokumentami regulującymi działalność bursy, w tym dba o przestrzeganie praw dziecka oraz kompetencji organów bursy;
- 8) monitoruje realizację programu.

2. Rada pedagogiczna (jako organ):

- 1) uczestniczy w diagnozowaniu pracy wychowawczej bursy i potrzeb w zakresie działań profilaktycznych;
- 2) opracowuje projekt programu i uchwała go;
- 3) opracowuje i zatwierdza dokumenty i procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością;
- 4) uczestniczy w realizacji programu oraz uczestniczy w jego ewaluacji.

3. Nauczyciele wychowawcy:

- 1) odpowiadają za życie, zdrowie i bezpieczeństwo wychowanków podczas pobytu w bursie oraz podczas wyjazdów/wycieczek;
- 2) kształcą i wychowują wychowanków w duchu patriotyzmu i demokracji;
- 3) dbają o właściwe relacje wychowanków w bursie;
- 4) wspierają zainteresowania i rozwój osobowy wychowanków;
- 5) reagują na przejawy agresji, niedostosowania społecznego i uzależnień wychowanków;
- 6) podejmują działania profilaktyczne w celu przeciwdziałania niewłaściwym zachowaniom wychowanków;
- 7) przestrzegają obowiązujących w bursie procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością;
- 8) diagnozują sytuację wychowawczą, rozpoznając indywidualne potrzeby i oczekiwania wychowanków oraz ich rodziców (prawnych opiekunów);
- 9) wspierają wychowanków potrzebujących pomocy oraz znajdujących się w trudnej sytuacji, w tym w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych;
- 10) opracowują plan pracy dydaktyczno – wychowawczo – opiekuńczej do realizacji w danym roku szkolnym, z uwzględnieniem wyników dokonanej diagnozy oraz specyfiki funkcjonowania bursy;
- 11) zapoznają wychowanków ze statutem bursy oraz innymi dokumentami regulującymi jej działalność;
- 12) kultywują obrzędowość bursy, jej zwyczaje i tradycje;
- 13) udzielają wszelkich informacji rodzicom (prawnym opiekunom) o funkcjonowaniu ich dziecka w bursie, w tym o jego zachowaniu;
- 14) współpracują z nauczycielami i pedagogami szkolnymi szkół, do których uczęszczają wychowankowie;
- 15) współpracują z sądem, policją oraz innymi osobami i instytucjami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży.

4. Samorząd wychowanków:

- 1) reprezentuje postawy i potrzeby ogółu wychowanków bursy;
- 2) propaguje ideę samorządności oraz wychowania w demokracji;
- 3) dba o dobre imię bursy oraz wzbogaca jej tradycję;

- 4) jest inspiratorem i organizatorem życia kulturalnego w bursie, działalności oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej zgodnie z własnymi potrzebami i możliwościami organizacyjnymi, w porozumieniu z dyrektorem;
- 5) podejmuje działania z zakresu wolontariatu;
- 6) współpracuje z radą pedagogiczną.

5. Rodzice (prawni opiekunowie):

- 1) zasięgają informacji na temat funkcjonowania swojego dziecka w bursie;
- 2) współpracują z nauczycielami wychowawcami we wszystkich sprawach dotyczących ich dziecka;
- 3) wspierają nauczycieli wychowawców w podejmowanych przez nich działaniach, służą wiedzą, doświadczeniem i pomocą;
- 4) uczestniczą w diagnozowaniu pracy wychowawczej bursy;
- 5) uczestniczą w życiu bursy.

IX. PRZEWIDYWANE OSIĄGNIĘCIA WYNIKAJĄCE Z WDROŻENIA PROGRAMU

WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEGO

Wychowanek bursy:

- 1) ma poczucie własnej wartości, ceni innych, liczy się z ich zdaniem;
- 2) umie okazać sympatię i przyjaźń;
- 3) jest otwarty i życzliwy;
- 4) samodzielnie dokonuje oceny i samooceny;
- 5) umie obdarzyć innych zaufaniem;
- 6) potrafi nawiązać więzi nieformalne z grupą/spotecznością bursy i z nauczycielami wychowawcami oraz innymi pracownikami bursy;
- 7) koryguje własne postępowanie i postawy zgodnie z normami moralnymi i społecznymi;
- 8) rozpoznaje postawy negatywne społecznie i nie akceptuje ich;
- 9) jest świadomy zagrożeń wynikających z uzależnienia od papierosów, alkoholu, narkotyków, dopalaczy;
- 10) wie, gdzie szukać pomocy w przypadku problemu związanego z uzależnieniem;
- 11) zna zagrożenia dla swojego zdrowia i potrafi ustrzec się przed uzależnieniami;
- 12) przestrzega zasad bezpieczeństwa własnego i innych;
- 13) dba o czystość, higienę, stosuje zasady zdrowego żywienia;
- 14) prawidłowo funkcjonuje w środowisku cyfrowym, w szczególności w tzw. nowych mediach;
- 15) radzi sobie ze stresem oraz rozpoznaje i wyraża swoje emocje;
- 16) zna symbole narodowe, rozumie ich znaczenie oraz wie, jak się wobec nich zachować;
- 17) włącza się w prace samorządu wychowanków;
- 18) angażuje się w działalność wolontariatu;
- 19) bierze aktywny udział w działaniach na rzecz bursy;
- 20) dba o najbliższe środowisko i chce pracować na jego rzecz;

X. EWALUACJA PROGRAMU WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEGO

Cele ewaluacji:

- 1) sprawdzenie zgodności realizacji zadań wychowawczych i profilaktycznych przez nauczycieli wychowawców z przyjętym programem;
- 2) badanie efektywności prowadzonych zajęć i realizacji zadań wychowawczych i profilaktycznych przez nauczycieli wychowawców

Ad. 1.

Kryterium sukcesu:

- 1) zadania zawarte w programie są realizowane przez nauczycieli wychowawców terminowo;
- 2) wychowankowie prezentują wiedzę i umiejętności określone w programie adekwatnie do ich możliwości rozwojowych;
- 3) wychowankowie współuczestniczą w planowaniu i realizacji zadań oraz wykazują się samodzielnością i samorządnością;
- 4) zadania określone w programie mają odzwierciedlenie w zapisach w dziennikach zajęć wychowawczych.

Metody badawcze:

- 1) analiza dokumentacji;
- 2) obserwacje zajęć;
- 3) prezentacja wytworów prac wychowanków.

Sposoby dokumentowania:

- 1) zapisy w dziennikach zajęć wychowawczych;
- 2) arkusz obserwacji;
- 3) protokoły rady pedagogicznej.

Ad. 2.

Kryterium sukcesu:

- 1) wychowankowie prezentują wiedzę i umiejętności określone w niniejszym programie adekwatnie do ich możliwości rozwojowych;
- 2) wychowankowie współuczestniczą w planowaniu i realizacji zadań oraz wykazują się samodzielnością i zaangażowaniem;
- 3) wychowankowie okazują zainteresowanie zajęciami i chętnie w nich uczestniczą.

Metody badawcze:

- 1) obserwacje bezpośrednie zajęć dotyczące w szczególności:
 - a) zachowania zasad bezpieczeństwa,
 - b) przestrzegania norm społecznych obowiązujących w bursie,
 - c) występowania przejawów agresji rówieśniczej,
 - d) zaangażowania wychowanków w życie bursy,
 - e) aktywności i uczestnictwa (frekwencji) w konkretnych zajęciach/ przedsięwzięciach,
- 2) badanie ankietowe wychowanków po kątem atrakcyjności zajęć oraz zgodności proponowanych treści z oczekiwaniami wychowanków;

- 3) badanie ankietowe dotyczące poczucia bezpieczeństwa w bursie;
- 4) analiza efektywności realizowanych w bieżącym roku szkolnym akcji/projektów/ przedsięwzięć o charakterze wychowawczo – profilaktycznym.

Sposoby dokumentowania:

- 1) zapisy w dziennikach zajęć wychowawczych;
- 2) zbiorcze wyniki ankiet opracowane przez nauczycieli wychowawców;
- 3) protokoły rady pedagogicznej – analizy, sprawozdania osób odpowiedzialnych.

XI. PLAN DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNYCH DO REALIZACJI W ROKU SZKOLNYM 2022/2023

Plan działań wychowawczo – profilaktycznych do realizacji w roku szkolnym 2022/2023 został określony w załączniku nr 2 do niniejszego programu.